

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

II. Quid sit dominum perfectum; quid item vsus fructus, seruitus, vsus, &
an vsus rei semper sit à domino separabilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

aliud vero minus perfectum est, quam ut iuxta consuetum loquendi modum, vel amplius etiam dominij appellatione gaudeat. Quale ius v.g. habet depositarius in depositum, Creditor in pignus; vsuarius in rem, cuius habet vsus; qui nimirum solus habent ius quoddam imperfectum, possessionis, detentionis, vel etiam vsus, &c. Et si Conradus de contractibus q. 12. 13. & 14. ius in re idem esse putet cum dominio; quod ad modum loquendi pertinens multum reprehendi non potest.

8 Ius in re per modum dominij, seu ipsum dominium late loquendo, vix potest aliquo communi conceptu explicari, cum sit analogum, proportionalitatis ad sua inferiora, qualia sunt dominium *iurisdictionis*, & *Proprietatis*: Illud est potestas quaedam superioritatis, seu ius gubernandi subditos, ad eorum in primis utilitatem; hoc vero est ius quoddam disponendi de re aliqua tanquam sua, & in suum commodum, seu planius, ius quoddam in rem velut suam.

9 *Dominium iurisdictionis*, aliud est diuinum & increatum, de quo alibi; aliud humanum, siue creatum. *Dominium creatum*, aliud est Ecclesiasticum, proprium scilicet Praelatorum Ecclesiae (qui tamen, iuxta Evangelij doctrinam Luc. 22. v. 25. 2. Cor. 1. v. 24. 1. Petr. 5. v. 3. Patrum potius, quam dominorum appellatione & sensum affectare debent) ac per se ad spirituale bonum subditorum, finemque supernaturalis ordinatur; uti est potestas Pontificia, Patriarchalis, Archiepiscopalis, Episcopalis, & alia inferiores.

10 Aliud dominium *iurisdictionis*, est politicum seu temporale, per se quidem temporale solum felicitatem, pacemque, & tranquillitatem publicam procurans; qualis est potestas Imperatoria, Regia, Ducalis &c.

Dominium temporale, seu imperium Magistratus politici, apud Iureconsultos, aut merum est; aut mixtum: Imperium *merum* est, potestas seu ius gladii ad animaduertendum in facinorosos: Imperium *mixtum*, est simplex potestas *iurisdictionis*, cum modico coercendi iure coniuncta, ut videre est apud Brissonium.

11 Nec ab hac diuisione multum diuersa est illa, qua dominium aliud vocatur *altum*, seu superius: aliud *basium*, seu inferius; quod nempe solum simplicem *iurisdictionem* continet.

Altum dominium, pro varia regiminis forma, rursus diuidi potest, in Democratiam, Oligarchiam, Aristocratiam, & Monarchiam. Sed de omni hac potestate, seu *iurisdictione temporali*, eiusque origine, vi & varietate, ac discrimine, quo ab Ecclesiastica potestate differt, fuisse egi lib. 2. Defensionis Ecclesiasticae Libertatis c. 1. 2. 3. 4. & 6. & non nihil tom. 2. disp. 5. q. 5. du. 1. quae non opus est hoc loco repetere.

12 *Dominium Proprietatis*, ex parte obiecti, aliud dicitur perfectum seu plenum, quod nempe complectitur proprietatem rei simul & comoda eius. Aliud est imperfectum, quod vel sola proprietate rei, absque commodis vel solo vsu seu commodis; rei, absque proprietate contentum est: quorum hoc dicitur *dominium vitale*, & non nisi improprie est dominium, iuxta Sotum lib. 4. de Iustitia q. 1. a. 1. Valentiam hic q. 10. pun. 1. Conradum tract. 1. q. 12. Illud vocatur *Directum*: & dominus ipse

priori casu dicitur *Fructuarium*, posteriori autem *Dominus directus*, siue *Proprietarius*.

Dicitur etiam dominium plenum ex parte subiecti: si quis confortem humani dominij non habeat: non plenum, adeoque dominium commune seu partiale, si habeat. Atque haec generatim spectat ad diuisionem seu varias acceptiones iuris, prout legitimam facultatem ad personam vel rem aliquam significat: nunc quaedam ex his membris sigillatim magis declaranda.

D V B I V M II.

Quid sit dominium perfectum; quid item vsusfructus, seruitus, vsus; Et an vsus rei semper a dominio sit separabilis.

Ad S. Thom. 2. 2. q. 66. a. 1. & 2.

13 **Q**ueritur primo, quidnam dicatur, & sit *dominium perfectum*. Respondeo: *Dominium plenum* seu perfectum dicitur illud, quod non solum proprie, sed etiam per excellentiam tale est. Id definitur a Iureconsultis, ex Bartholo in l. 17. ff. de acquirenda possessione: *Est ius perfecte disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur*. Quae definitio, si modo particula, *corporali*, omitatur, etiam a Theologis recte admittitur: hi enim etiam ius ad libertatem, famam, honorem &c. dominium vocant, quamuis Iureconsulti eiusmodi rerum incorporalium dominium, vocare soleant tantum *quasi dominium*; ut & *quasi possessionem*.

Dicitur autem, *perfecte*, ut significetur, dominium posse ita disponere, tum propria autoritate, tum ad suum commodum, idque tam de rei ipsius vsu, quam de substantia.

Additur, *nisi lege prohibeatur*: Quia per accidens fit nonnunquam, ut dominus legum autoritate interdicitur certo quopiam rerum suarum vsu, vel dispositione, ut in maioratibus, fidei commissis, & bonis pupillarum accidit, quorum dominium nihilominus esse apud primogenitos, fidei commissarios & pupillos, melior habet tam Theologorum, quam iuris peritorum sententia, apud Sotum l. 4. q. 1. a. 1. Couarruuiam lib. 1. var. c. 15. Valentiam q. 10. pun. 1. Molinam disp. 6. Vasquez 1. 2. tom. 2. disp. 169. n. 32. ex illo ad Galat. 4. v. 1. *Cum sit dominus omnium*.

15 Atque hac definitione proinde excluduntur, tum omnia iura ad rem; tum iura quaedam in re minus perfecta, ut pignus, hypotheca, vsus, vsusfructus, ius coniugum, proprietates feudales, ut & dominium quoddam directum aliquorum Religiosorum, ante renunciationem valde imperfectum & impeditum; de quo disp. vlt. q. 3. du. 6. Illi enim nec sua auctoritate, nec in suum vsus disponere de eiusmodi rebus quidquam possunt.

16 **Q**ueritur secundo, quid per *vsus* intelligatur. Respondeo. *vsus* late loquendo alius dicitur *Facti*, qui est ipsa actualis rei vsurpatio; alius *Iuris*, seu ipsum ius vtendi; quod in rebus quidem proprijs dicitur vsus causalis, quasi videlicet consequenter ab ipsa rei proprietate causatus: in alienis

autem, dicitur vsus formalis; de quo in præfenti loquimur; qui generatim definitur, Ius vtendi re aliena salua eius substantia, ex Infit. de vsufructu.

17 Jus istud vtendi re aliena, hoc modo generatim spectatum, duplex est: aliud stricte & simpliciter vocatur vsus; aliud vero vsufructus.

Differunt hæc inter se non solum secundum magis & minus, sed etiam ex parte obiecti: vtraque enim ratione vsufructus perfectius ius est. Primo vsuarius horti v. g. non potest suo arbitrato horto & fructibus eius vti, sed solum ad suum personale comodum, puta ad comedendum, deambulandum &c. prout ei maior vel minor horti vsus concessus est. vsufructuarius autem habet vtile dominium horti, adeoque plenum vsum horti, salua substantia, cum eius possessione, administratione, & omnibus fructibus, quos tamen ante suos non facit, quam ex arboribus decerptos possideat: hinc si moriatur prius, quam decerpat, redeunt ad proprietarium, §. *Is vero*. Infit. de rerum diuisione.

18 Secundo, vsuarius non potest ius suum in alium transferre; cum sit mere personale: vsufructuarius autem potest, tum committendo alteri administrationem, tum concedendo facultatem vtendi fructibus nomine suo, etiam absque facultate proprietarij. §. 1. Infit. de vsu & habitatione: tum etiam ius suum penitus alienando, quod tamen sine consensu Proprietarij facere non potest. §. *Finitur*. Infit. de vsufructu.

19 Simili fere modo differt habens ius Habitationis, à puro vsuario ædium. Ille enim ædes alteri locare potest; hic non item. Quanquam id ipsum ius Habitationis potius aliquid medium esse dicitur inter vsum & vsufructum, Infit. de vsu & habitatione.

Simile est in Beneficario, qui potest propria autoritate transferre in alium ius percipiendi fructus nomine suo, non autem ipsum ius & titulum beneficij, ex cap. *Prohibemus*, de Decimis, & cap. *Vestra*, de Locato.

Tertio, vsuarius nihil tenetur expendere pro conseruatione rei, cuius vsum habet; vsufructuarius autem in conscientia tenetur ad conseruandam rei substantiam; quia administrationem habet, ex dictis.

20 Quæritur tertio, quid nomine *seruitutis* hic intelligatur. Respondeo. Seruitus duplicem habet significatum. Primo enim significat ius quod quis habet in re aliena, vt sibi aliquo modo, suisue vsibus deseruiat, directe vel indirecte: quo modo Seruitus est quasi genus ad vsum, & vsufructum quamuis vtroque latius pateat. Secundo accipitur pro ipsa obligatione, qua res aliena nostro vsui seu commodo est obligata, & vtroque modo varie diuiditur, in affirmatiuam & negatiuam, in continuam, quasi continuam, & discretam, in personalem, realem, & mixtam. Realis rursum tribuitur in vrbanam, quæ inest prædio vrbano (constructo videlicet habitationis causa, siue ruri, siue in vrbe) & in rusticam, vt patet Infit. de Seruitutibus. Plura Angelus, Syluester, V. *Vsus & vsufructus*, Molina tom. 1. de Iust. d. 7. & sequentibus.

21 Quæritur quarto, An vsus rei semper à dominio separari possit. Vbi notandum est, difficultatem solum esse de rebus vsu consumptibilibus, vt cibo, potu, pecunia, aliisque similibus, quæ primo statim vsu (principali) consumuntur. Nec est quæstio de vsu formali superius definito; hunc enim ex ipsis terminis constat, in rebus vsu consumptibilibus locum non habere, vt recte docuit Ioannes XXII, in Extrauag. *Ad conditorem*, de verborum significatione: sed de vsu latius sumpto, prout nec rei consumptionem excludit. Atque hoc modo vsum separari posse à dominio in rebus vsu consumptibilibus negare videntur S. Thomas q. 28. a. 1. Caietanus ibidem; item Antoninus 4. part. tit. 12. c. 4. §. 4. Turrecremata l. 2. de Eccles. c. 112. Gerson part. 2. siue to. 2. opusc. de contract. par. 1. consid. 3. Syluester V. *Dominium* q. 2. Arragonius q. 62. de dominio.

22 Sed verior est sententia affirmatiua, seu loquamur de dominio particulari, siue communi, vt hodie habet communior Theologorum sententia, apud Sotum l. 4. de Iust. q. 1. a. 1. apud Valentiam q. 10. pun. 1. Molinam disp. 6. Suarez tom. 2. disp. 28. sect. 2. Lessium lib. 2. cap. 3. dub. 8. Fieri enim potest, vt quis habeat potestatem vtendi eiusmodi rebus solum dependentem ab ipsius directi domini voluntate, adeoque autoritate non sua, sed aliena; qua etiam Ius illud pro arbitrato possit reuocari, sine iniuria vsuarij, vt reuera accidit, tum Religiosis singulis, circa res eis ad victum concessas: tum coniuuis ad epulum alienum inuitatis; vt & procuratori pecunias dominij sui alienanti: in quibus casibus omnibus, nemo dixerit, vsum adeo dependentem ab alterius domini voluntate, verum in vsuario dominium completi. Qua de causa etiam ius eiusmodi dependens & reuocabile, adeoque expers dominij, vocatur quandoque *Ius Facti*.

23 Atque id ipsum in specie declaratum fuit, de rebus omnibus, quas habet ordo Minorum à Nicolao III. cap. *Exijt qui seminat*, de Verborum significatione in sexto, & à Clemente V. in Clementina *Exiuit*, de paradiso, eodem titulo, receptis scilicet in Ecclesiæ Romanæ dominium omnibus bonis & oblationibus eiusdem ordinis. Quod etiam postea à pluribus Pontificibus fuit confirmatum, vt Martino V. Paulo II. Alexandro VI. vt videre est in priuilegio mendicantium apud Cæsarabium.

24 Ioannes autem XXII. Successor Clementis V. in diuersis extrauagantibus, *Ad Conditorem*, & *Cum inter nonnullos*; & *Quia quorundam*, de verb. significat. et si quidem se, ac Ecclesiam Romanam eiusmodi rerum ac oblationum dominio abdicarit, ratus insuper, etiam Minores (saltem quantum ad communitatem) re ipsa habere eiusmodi rerum vsum plane liberum ac independentem, ac proinde etiam (quod ab eiusmodi vsu in his rebus nihil vel parum differt) dominium; quæ quidem sub his terminis facti solum quæstio est, non iuris aut fidei: nihil tamen contra doctrinam superius allatam definiuit, vt pluribus declarant Bellarminus l. 4. de Pontifice c. 14. Molina & Valentia loc. citatis; qui etiã cæteros auctores veteres eorundem

sentientes cum nostra sententia conciliare niti-
tur, quasi de usu independenti locuti fuerint.

D V B I V M III.

Quid, & quotuplex sit possessio; quo modo acquiratur; & quinam eius sint effectus.

Ad S. Thomam 2. 2. q. 66. a. 1. & 2.

25 **Q**uæritur primo, quid in præsentem per possessionem proprie intelligatur. Respondeo; Possessio in proposito non accipitur pro ipsa possessione, sed vel pro actu, vel iure possidendi.

Actus possidendi dicitur *possessio facti*, & definitur à Iuristis ex Azona, Cod. de acquirenda possessione, & Ostiensis Summæ libro 2. *Corporalis rei detentio corporis & animi, iuris adminiculo concurrente*, hoc est, facta, iure non prohibente, quominus vera censeatur possessio; ne hinc excludatur iniusta possessio, ut recte notavit Lessius lib. 2. cap. 3. dub. 9. vocula autem, *Corporalis*, iuxta Theologos omittenda est, ut in simili dictum dub. præced.

26 **I**us possidendi vocatur *possessio iuris*, quæ definitur ex Bartolol. 1. ff. de acquirenda possessione. *Ius insistendi rei non prohibet possideri*. Quia particula ultima excluduntur res quædam, quæ ob dispositionem iuris, possideri à privatis non possunt, ut res sacræ, loca publica, &c.

Et quamvis Iuristæ (quos sequitur Sairus l. 9. Clavis regie cap. 3. numero 55.) videantur etiam hanc definitionem iniustæ possessioni accommodare, spectando scilicet forum externum, in quo qui non probatur malus, præsumitur bonus; tamen apud Theologos, qui conscientiam spectant, rectius ea ab hac definitione rejicitur, ut præter Sylvestrum V. *Dominium*. num. 3. Conradum. q. 14. Bannem ante quæst. 62. q. 1. de dominio, communiter docent recentiores Theologi.

27 **E**x quibus patet, possessionem facti (iustam) esse quiddam posterius iure in rem ipsam; quæ de causa etiam amitti potest, salvo iure, seu dominio in rem ipsam: Possessionem iuris autem esse tum effectum iuris in rem ipsam sicut & possessionem facti; tum etiam speciale quoddam ius in rem possessam, ratione cuius Possessor potest pacifice rem tenere, atque etiam armis tueri, ut dicitur.

28 **Q**uæritur secundo; Quotuplex sit, seu quomodo dividatur Possessio. Respondeo, Duplex distingui solet possessio. Civilis & naturalis. Civilis est, quæ solo animo retinetur; quamvis enim ad acquirendam possessionem requiratur adminiculum animi pariter & corporis, tamen ad continuandam possessionem, non item. Instit. de Interdictis §. *Possidere*.

Naturalis possessio est, quæ corpore simul & animo retinetur, circa rem tamen, quæ ab alio civiliter possidetur, qualis cernitur, tum in inuafore iniusto, tum etiam secundum aliquos in depositario, qui tamen verius non dicitur ipse possidere, sed Dominus cuius nomine rem alienam tenet per ipsum; ut videre est apud Molinam. disp. 12. ex Institut. de Interdictis loc. cit.

29 **Q**uod si utraque possessio coniungatur, ea erit perfectissima; qualis est illa, quæ corpore simul & animo habetur, circa rem ab alio civiliter nullo modo possessam: qualem habet Dominus plenus in rem suam, à nullo possessam. Fructuarius autem possidet quidem rem alienam nomine suo, quoad usum vel usumfructum, sed non quoad dominium directum, ut ex Couarruua in regulam *Possessor* par. 2. num. 4. notat Lessius loc. cit. Et si quidam & hunc, & Commodatarium proprie possidere absolute negent.

30 **Q**uæritur tertio, Quot modis, & quibus, acquiri & amitti soleat possessio. Respondeo; possessio acquiritur his tribus modis. Primo, apprehensione rei veræ, quæ scilicet sit manibus aut pedibus. Secundo, apprehensione ficta, tali videlicet, quæ iuris autoritate, seu consuetudine recepta veræ æquiualeat; eique locus est, cum possessio aut per priorem possessorem alicui traditur, v. g. oblatione clauium, aut instrumenti, seu literarum, vel oculari inspectione, interueniente verbali solum traditione & acceptance; aut simili quodam modo etiam per Iudicem, aduersario veram & corporalem possessionem impediente. Tertio, sola legis seu statuti dispositione, in quibusdam locis, sine vlla alia apprehensione; quæ vocatur possessio *ciuilibissima* apud Couarruuiam lib. 3. variar. cap. 5. numero 6. & Molinam disputatione 12. Exempla & modos varios vide apud eodem.

31 **A**mittitur possessio rerum mobilium, tum civilis, tum naturalis: primo, sola voluntate possessoris, nolentis eam amplius possidere: secundo, amissione rei: Tertio, si quis alius v. g. fur sine inuafore res eiusmodi, etiam iniuste, & ignorante priore possessore, suo nomine occupet. Possessio vero rerum immobilium ob alterius occupationem non prius amittitur, quam prior possessor sciens occupationem alterius iniustam consentiat, vel negligat, non faciendo in continenti (nempe quamprimum spectatis circumstantijs commode potest, seu antequam ad alia negotia diuertat) quod in se est, ut alterum excludat, & se in possessione tueatur.

32 **Q**uæritur quarto, Quinam sint effectus, seu priuilegia possessionis. Respondeo; effectus seu priuilegia possessionis potissimum sunt tria. Primum, præscribere rem possessam, de quo infra; & sufficit ad hunc effectum possessio civilis. Secundum, quod *in pari delicto vel causa potior est conditio possidentis*, regula 65. de Regulis Iuris in sexto. Tertium; in foro externo, possessor habet locum rei, non actoris; quocirca etiam ipsi non incumbit probatio. Attamen quoad priores duos effectus, requiritur bona fides. Addi potest, quod possessori licet possessionem etiam armis tueri, & vi aplatam in continentem repetere, salvo moderamine inculpate tutelæ, ut paulo ante indicauimus, & pluribus dictum disputatione 2. quæstio. 6. dub. 3. & 4. de bello. Plura Iuristæ in lib. 7. Cod. tit. 32. de acquir. & retinenda possess. & in l. *Quotiens duobus C.* de rei vindicatione.